

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXVIII (32)

Štev. (No.) 20

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

24. maja 1979

Nemci in Amerikanci do sovjetov

Odnosi med suverenimi državami se urejajo in razvijajo po političnih, gospodarskih, varnostnih in še drugih interesih vsake države. Kaj lahko se zgodi, da so celo med zavezniki državami, med seboj povezanimi s političnimi in obrambnimi dogovori in pakti, ti interesi različne narave z ozirom na zemljepisno lego, specialne nacionalne in gospodarske aspiracije, ali tudi vojaške in strateške komponente narodne varnosti. Sprva neznatne razlike v odnosih dveh zaveznikov držav do tretje v drugem taboru se sčasoma morejo razviti v nevarne nesporazume in trenja med prvima dvema, zlasti če je tretja nagnjena ali celo dosledno odločena s svojimi diplomatskimi in drugimi potezami izigravati take interesne razlike v svojo korist.

Takšno stanje v odvijanju odnosov nam nudi položaj, ki se je razvil v zadnjih 15 letih med zapadno Nemčijo in Sovjetsko zvezo na eni strani ter med Ameriko in Sovjetsko zvezo na drugi. Začel se je v drugi polovici šestdesetih let, ko je socialno demokratični voditelj Nemčije Willy Brandt uvedel tako imenovano „ostpolitik“ in z njo prelomil dotlej veljavne odnose do Sovjetov, soneče na zunanje politični liniji Konrada Adenauerja. Jedro nove Brandtove politike je bilo nemško priznanje statusa quo, t. j. delitev predvojne Nemčije v dve samostojni državi in sprejetje statusa nemške prestolnice Berlina. Te koncesije in še nekaj manjših so pomenile za Nemce veliko nacionalno žrtev, ki jo je deloma odtehtal sporazum med štirimi silami o položaju in upravi Berlina, modus vivendi med zapadno in vzhodno (komunistično) Nemčijo, obnovitev zgodovinskih vezi z državami vzhodne Evrope, obširen razmah trgovinskih stikov z Vzhodom in, ne nazadnje, postopno normalizacijo odnosov do nemškega vzhodnega soseda — Sovjetske zveze.

Nemci so morali, kljub vsemu, svoj hitlerjanski, nacistični eksperiment, s katerim so začeli drugo svetovno vojno, in vsa nacistična grozodejstva med to vojno drago plačati. Uvideli so, da brez tega ne morejo naprej in so se podali.

Neposredna posledica nemške ostpolitike je bilo odnehanje napetih razmer med Zapadom in Vzhodom, ki se je razvilo v znano in mnogo opevano detente (politično odjugo). Toda kmalu so se pričele pojavljati razlike v tolmačenju detente med Bonnom in Washingtonom. Nemci v svobodni federalni republiki so videli in še vidijo v detente lepo priložnost, da za svoje nemške sorojake — kjerkoli že živijo, tostran ali onstran železne zaveze — politično in diplomatsko izbižejo čim pomembnejše ugodnosti, vse s ciljem, da vsi Nemci čutijo skrb in brigo zanje od strani svobodnega dela naroda ter na ta način doživljajo ono notranjo vez enotnega naroda, ki deluje prek vseh meja in vseh ideologij. V tem smislu je odnos do Sovjetske zveze in njenih satelitov od strani Zapadne Nemčije dobrohoten, kooperativen in pristrčen. Nevarno je, da bi to razmerje utegnili iti predaleč in bi ga Sovjetija zlorabila za svoje osvojevalne vojaške in ideološke načrte.

Medtem ko je nemško razmerje do Vzhoda močno in izrazito nacionalno in politično pobarvano, kar je zaradi sosedstva razumljivo in opravičljivo, je odnos Amerike zgrajen prvenstveno na vojaški obrambni bazi, in je v svojem bistvu le del — četudi najbolj važen — ameriške globalne ali svetovno široke politike do Sovjetske zveze. Amerika nima in ne more imeti oči uprte le v evropsko soocenje s sovjetsko veselilo, ampak mora gledati s te perspektive na razvoj dogodkov na Bližnjem vzhodu, v Sredozemlju, v Perzijskem zalivu (kjer teče pot od petrolejskih virov v svobodni svet), v južnovzhodni Aziji, okrog Koreje in Japonske.

S takega gledišča izvajana ameriška

POGLAVJE O IZDAJALCIH

II.

Dognana resnica je, da so vaške straže nastale kot reakcija na ofarsko-partizansko nasilje nad ljudstvom, ki ga ni nihče ščitil. Pojavila so se spontano na raznih krajih takratne Ljubljanske pokrajine pod laško zasedbo, niso bile sprva med seboj povezane in niso imele osrednje organizacije. Videč grozečo nevarnost, da bodo njihovo vas napadli in zasedli partizani, potem pa oni ali v povračilo Italijani pobili vodilne ljudi in vas zažgali, nesrečne vaščane pa odgnali v taborišča, so se fantje in možje odločili za samoobrambo, deloma s skritim jugoslovanskim, deloma okupatorskim orožjem. Vaške straže se niso podajale v odprto borbo s partizanskimi „brigadami“, za to niso imele ne primerne orožja, ne vojaške izvežbanosti in ne medsebojne povezave. One se niso uprle kakemu narodno-osvobodilnemu gibanju pač pa revolucionarnemu geslu OF, oznanjajoč rop, požig in umor za uspešno izvedbo revolucije.

Ob zlomu italijanskega fašizma in njegove vojske 8. septembra 1943 je ta na povelje izročila svoje, tudi težke, orožje v partizanske roke. Spoznavši nemogoč položaj za obrambo posameznih vasi, so se vaški stražarji skoncentrirali v turjaškem gradu in se tam utrdili. Podobno so napravile enote četnikov s koncentracijo v Grčaricah. Bil je to izrazit silobran.

Partizanske enote niso naperile odličnega orožja, dobljenega od Italijanov, proti nacističnim oddelkom, prodirajočim v Ljubljansko pokrajino, da bi tako branile narod pred še hujšo nemško okupacijo. To ni bilo v smislu in načrta revolucije, pač pa masiven napad na Turjak in Grčarice z novim orožjem. Obe postojanki so razbili, njih branitelje ujeli in vse do zadnjega postrelili. Resnica o boju OF za svobodo naroda v Sloveniji!

č) Iz mučeniško prelite še gorke krvi teh žrtev rododomnega pobijanja na Turjaku in v Grčaricah je neposredno za tem zrastle slovensko domobranstvo, vojaško organizirana in izvežbana formacija prostovoljcev, sposobnih za bojne operacije v odprtem spopadu. Nesporno je bil pojav domobranstva idejnega značaja lokalne razsežnosti kot upor zoper revolucionarno nasilje in načrte partizanskega vodstva uvesti po vojni stalinistično diktaturo, socializacijo lastnine, zatiranje vere in preganjanje Cerkev. Ob rojstvu domobranstva (oktobra 1943) je v prepričanju vsakega pametnega človeka Nemčija vojno že zgubila in domobranstvo ni imelo z nemškimi vojaškimi načrti nobene zveze. Hotelo pa je iz gornjega razloga partizansko gibanje v Ljubljanski pokrajini premagati in onemogočiti prevzem komunistične oblasti po vojni, zagotoviti narodu demokratično

svetovna politika, ki se poleg vsega drugega suče prvenstveno okrog pogodb s Sovjeti o omejitvi strateškega atomskega orožja, se kaj lahko ne strinja z nekimi potezami kompromisarske, oportunistične nemške ostpolitike; na drugi strani pa Bonn zameri Washingtonu kake točke v pogodbi za SALT II, ki prvemu niso po volji. Tudi se Bonn večkrat ne strinja z ameriško gospodarsko in energetske politiko. Nastajajo trenja, ki seveda tesnim zaveznikiškim odnosom niso v korist, pa so sama po sebi skoraj neizogibna.

In kadar pogovor nanese na Berlin, z visokim zidom razdeljen v avtoritarni in svobodni del, je takoj na dlan problem človekovih pravic. Amerika ob vsaki priliki naglašja in poudarja načelo teh pravic in javno prišiga o njih, obsojajoč vlade in režime po svetu, ki jih ljudstvu kratijo. Berlin je klasično pozorišče za ta argument in služi za zgled. A Nemci zamerijo liniji ameriške zunanje politike prav zato, ker naglašja spoštovanje človekovih pravic in javno obsoja tiste režime po svetu, ki te pravice teptajo, med njimi tudi

svobodo na osnovi stoletnih narodnih tradicij in ščititi vrednost vere in Cerkev.

Da je bila obramba teh idealov pravilna, je potrjeno z izjavo, ki jo je dal sam vrhovni vodja komunizma in partizanstva v Sloveniji Edvard Kardelj sovjetskemu poslaniku Sadčikovu v Ljubljani dne 6. junija 1945 (prav v času vračanja in pobijanja 12.000 neoboroženih nasprotnikov komunizma), ko je dejal: „Mi bi želeli, da bi Sovjetska zveza gledala na nas kot na predstavnike ene od bodočih sovjetskih republik...“ Sovjetske republike je tačas držal v krutih rokah eden največjih tiranov v človeški zgodovini Jožef Stalin. Kdo se je torej bojeval za resnično svobodo naroda in kdo ga je izdal?

Iz navedenih dokumentarnih, zgodovinsko potrjenih argumentov je razvidno, da je komunistična partija Slovenije ves čas in ob vsaki priliki, od začetka druge svetovne vojne do njene konca, prek svojih terencev, z ustanovitvijo Osvobodilne fronte in partizanskih bojnih odredov dosledno in namerno ravnala zoper interese in blaginjo slovenskega naroda, v prid zmage revolucije in komunizma na račun trpljenja in krvi naroda. Kdo je odgovoren za strahotne represalije okupatorja, ko so partizani iz zased ubili kakega okupatorskega vojaka brez vsake koristi za uspeh svojega boja, a okupator je postrelil stotine in stotine nedolžnih talcev, cela naselja pogljal v koncentrijska taborišča lakote in smrti, vasi pa požgal? Ne more biti tak boj spočet in bojevan iz ljubezni do narodne svobode, naj ga še tako olepšava z opisovanjem junaških dejanj posameznih partizanskih oddelkov in bojevnikov, svoje nasprotnike pa obmetavajo z očitkom izdajstva. Ne gre za herojstva posameznikov, gre namreč za zadnji cilj celotnega partizanskega gibanja.

Da se ta zakrije, se iščejo heroji in junaški podvigi. Nevadno je dopisnik uglednega lista Frankfurter Allgemeine Zeitung poročal svojemu listu iz Ljubljane (7. marca 1979) o svojih opazovanjih in najdbah. Takole piše: „V nobenem jugoslovanskem mestu ni videti po knjigarnah toliko del o partizanskih in kakor v Ljubljani; očitno ima vsak korpus, vsaka brigada in vsaka posamična četa svojo knjigo junaštev... Mnogi Slovenci so mnenja, da igrata pri tem, da skušajo komunisti ohraniti takratne dogodke žive, neko vlogo tudi njihova živčnost in slaba vest. Živčnost odtod, ker bi v primeru svobodnih volitev v Sloveniji dobila najbrž večino katoliška krščanskodemokratska stranka.“

(Tega ne trdimo mi, ampak nemški časnikar, ki ne maha kar tako po zraku.) S tem je potrjena resnica, da večina slovenskega naroda ni podpirala vojni, zagotoviti narodu demokratično

(Nad. na 2. str.)

Sovjetsko zvezo. Nemci mislijo, da javno naglašanje škoduje njihovim ostpolitikam s Sovjeti in njihovimi sateliti; ponovno so že namignili, naj se problem človekovih pravic razpravlja in urejuje mirnim, diplomatskim potom. V tem je razlika med Nemci in Amerikanci, ki po svoje pripomore k notranjim trenjem.

Kakor je iz zgoraj navedenih podatkov očitno, obstajajo na več področjih razlike med nemškimi in ameriški odnosi in stiki s Sovjeti, in je to naravno in razumljivo, ker je vidno, da je perspektiva za razmerje različna. Vendar je zaveznikištvu med obema narodoma trdno, zanesljivo in varno v vsakem oziru, tudi vojaškem, saj ima Amerika na nemškem ozemlju močne, izvežbane in sijajno oborožene jedinice. Kljub temu je primerna pazljivost, da bi razlike kdaj ne šle predaleč. Kaj takega je mogoče preprečiti s stalnimi, ozkimi stiki in zvezami med obema zaveznicama pri njihovih odnosih do skupnega, nevarnega tekmeca za nadvlado na svetu.

L. P.

Los altos objetivos

Al cumplirse el pasado 17 de mayo el Día de la Armada, el Comandante en jefe del arma, almirante Lambruschini, pronunció un mensaje, de cuyo contenido extraemos los siguientes conceptos:

“En este momento de la vida nacional tenemos plena conciencia de que constituirá un alto riesgo, colocarle un simple parche al cuerpo social de la república. No faltan los que de buena o mala fe consideran que todo se arreglaría con una ley electoral y otra de los partidos políticos. Con ellas como únicos instrumentos, sin hondos cambios en la mentalidad social y en la estructura de la nación, tendríamos una democracia que, en forma inexorable, llevaría dentro de sí los gérmenes de su propia destrucción.

“Porque un país no está sano cuando sus leyes o reglamentaciones son buenas, sino cuando los grandes objetivos comunitarios y las grandes pautas de la conducta colectiva se ajustan a la ética y a los auténticos intereses del mismo, en su conjunto.

“No está sano tampoco, cuando un altísimo porcentaje de su actividad económica, comercial, técnica y cultural, se concentra alrededor de la capital.

“Aquí, en el interior, se comprende cabalmente que la Argentina no puede ser un simple puerto, sino una nación plenamente realizada material y espiritualmente, que en la sincera búsqueda de la cooperación internacional, no renuncia a sus derechos e intereses soberanos; una nación sin sectores sociales marginados, ni zonas territoriales postergadas. La soberanía nacional necesita mucho más que las armas y los buques para fortalecerla. Necesita poblar los lugares vacíos. Necesita presencia nacional, en cada kilómetro cuadrado de su territorio. Necesita que cada fuente de riqueza que la Provincia depositó en su seno, rinda un fruto que apuntale su destino, su libertad, su grandeza y el bienestar de sus hijos.

“Tenemos una inmensa tarea material por delante y un imperioso llamado a una profunda renovación intelectual, que destierre viejos mitos y caducos esquemas. Este replanteo, debe ser acompañado por una renovación moral, que despoje del quehacer comunitario al egoísmo, a la indiferencia, al cinismo, a la prepotencia o a la injusticia.

“Estoy seguro de que alcanzaremos esos objetivos fundamentales para el futuro a que aspiramos, porque los argentinos no hemos agotado las posibilidades de vivir y de vencer”.

Pri tujcu iščejo kruha

URADNI FORMULARJI ZA IZSTOP IZ VERE

Slovenija je bila že od nekdaj dežela, ki ni mogla dati zadosti kruha svojim sinovom. Hodili so ga iskat na tuje. Bo kmalu poteklo sto let, odkar se je začel odtok mlade, zdrave slovenske krvi v dežele, ki so jim nudile boljšega kruha, kot domovina.

Desettisoči so se pred prvo svetovno vojno izselili v „obljubljeno deželo“ Ameriko, kjer so si s trdim delom prislužili toliko, da so lahko „vsak dan jedli meso“ in si celo nekaj prihranili. Nekateri so se s prihranjenimi dolarji vrnili domov na svojo zemljo, drugi pa so — teh je bilo večina! — ostali za vedno v deželi, ki so jo s ponosom proglasili za svojo novo domovino.

Ko je kmalu po prvi svetovni vojni Amerika skoro onemogočila dohod naših ljudi tja, so Slovenci za svoje delavne roke iskali zaposlitve drugod: v Holandiji, v Franciji, nato v Kanadi in Argentini, ki je gostoljubno sprejela tudi tisoče naših primorskih rojakov, žrtev laškega fašizma. In še marsikod drugod se je izgubljala slovenska kri.

Predobro so nam znani dogodki iz pred 34 let, ki smo jih doživljali sami, čakajoč, kdo se nas bo usmilil in dal dela zdravim rokam in kruha lačnim želedecem. Končno se je tudi ta težava uredila in danes skoro že pozabljamo, koliko smo tiste dni skrbeli in trpeli!

Mnogi so mislili, da bo slovenskega preseljevanja konec. Da bo po komunistih „osvobojena“ domovina zaživela v blagostanju. Da bo vsakdo imel dela in kruha v izobilju. Pa žal ni tako. Kljub milijardam dolarjev, ki so jih komunisti dobili v dar od kapitalističnega zahoda, slovenska zemlja daje še manj kruha, kakor nekdaj. Mnogo nje površine je neobdelane in ljudje jo zapuščajo, iščejo dela in boljšega služka drugod.

Neverjetno je, a je res, da še nikdar v naši zgodovini ni šlo toliko mladih slovenskih moči v tujino, kakor v teh letih „zmage in svobode“. Šli so predvsem pohlevno prosit dela k tistim, ki naj bi jih v vojni premagali, pa so se v zdravi demokraciji že davno opomogli, medtem ko „zmagovalci“ še vedno zaostajamo za menda vsemi narodi svobodnega sveta. Sklicujemo se na posledice zadnje vojne, skrbno pa skrivamo brezglave poskuse rdečega gospodarskega reda, ki zida v oblakih gradove in ustvarja varljivo sliko nove pridobitvene družbe. S tem, da polni deželo z avtomobili in električnimi aparati, hoče ustvariti le utvaro pravega blagostanja. Saj ves svet dobro ve, da so to pridobitve sad slovenskega trdega in dostikrat preslabo plačnega dela tujcu.

Največja nesreča tega našega preseljevanja pa je, da se izgublja in se

vedno bolj izgublja naša slovenska kri tujcu v korist. Le malo tistih, ki se izseli, si želi vrniti se domov. Domača zemlja jih ne privlačuje več!

Rdeče gospodarje je ta problem začel resno skrbeti. Kaj bo v primeru vojne? Bodo li ti ljudje šli braniti svojo rdečo domovino. Le okrog 7 odstotkov izseljencev je včlanjenih v komunistično stranko. Vsi trudi rdečih, da bi obdržali kontrolo nad svojimi rojaki v tujini, imajo kaj malo uspeha. Zjaj jim pošiljajo poseben list „Delavec“ za stonj, le če se naroče na katerokoli rdečo glasilo v domovini.

Predvsem se boje, da bi ti ljudje prišli v stik s političnimi emigranti ali z ljudmi, ki so pristaši demokratičnega svobodnega delovanja. Posebni vožnji zasledujejo, kdo išče stika z izseljenškimi duhovniki in katoliškimi ustanovami. Organizirajo svoje rdeče „jugoslovanske klube“ vendar je članstvo v njih sumljivo skromno, kljub temu, da se obljublja ali grozi izseljencem, da bodo pri opravih, ki bi jih imeli s svojimi oblastmi vedno upoštevani le člani teh klubov in ne drugi.

Zadnje čase se konzulati in druge rdeče ustanove v Nemčiji, kjer je naših „sezonskih delavcev“ največ, zelo trudijo, da bi onemogočili delo slovenskih duhovnikov. Priganjajo delavce, naj pošiljajo nemškim oblastem izjave, da so brezbožci in jim kot takim ni treba plačevati verskega davka, ki ga v Nemčiji pristaši vseh veroizpovedi morajo plačevati. Marsikateri nevednež tej vabi nasede in se izloči iz katoliške Cerkev, ne da bi zares vedel, kako in kdaj je to storil. Titovi konzulati smatrajo za eno važnih nalog, pomagati našim ljudem celo s posebnimi tiskovinami, da z izstopom iz vere nimajo prevelikih težav. Pravijo, da za kake druge usluge konzulati daleč niso tako ustrežljivi, kakor kadar gre za to, da zadajo zahrbtnen udarec katoličanom in njihovemu delu.

Ljudje, ki imajo več stika s sezonskimi delavci, vedo povedati, da nudi jo ti naši rojaki sliko razmer v domovini: Okrog 7 odstotkov komunistov, nekateri fanatično navdušeni, večina pa prefrignani oportunisti, vsi dobro plačani, v obilju živčev, z bančnimi računi v tujih valutah z vso silo drže vajeti v rokah in brezobzirno v kali zatro vsak poskus nezadovoljstva ali celo upora.

Narod, zlasti mladina in med to posebno inteligenčni naraščaj, pa se za nje ne zanima in razmišlja le, kako bi si preskrbeli udoben kot v domovini, če ne, pa odhajajo v tujino. In to za vedno.

Slovenija ostaja kljub avtomobilom in modernim aparatom še vedno revna zemlja, ki išče kruha pri tujcu.

J. A.

TITOV OBISK V MOSKVI

Kot smo poročali, je Miloš Minić, ki velja za trdnega titovca, hotel v Moskvo, da pripravi Titov obisk, odnosno ugotovi, če so sploh dani pogoji za obisk. Po Minićevih razgovorih z Gromikom je agencija United Press objavila 16. maja: „Predsednik Josip Broz Tito, ki bo 25. maja izpolnil 87 let, je prišel v Moskvo na razgovor z Brežnjevom. Prišel je v spremstvu zunanjega ministra Vrhovca in visokega funkcionarja jugoslovanske KP Staneta Dolanca. Tito bo skušal zgladiti odnose med obema državama, ki so postali posebno napeti zaradi Titove samostojne politike v odnosih do Kitajske in jugovzhodne Azije, kar je močno vzelo v Moskvo.“

Naslednji dan 17. maja je znani politični komentator Iglesias Rouco poslal iz Madrida velikemu buenosaireskemu dnevniku La Prensa obširno poročilo, v katerem navaja, da naj bi bil Titov obisk Moskvi prvi korak za spravo med obema komunističnima državama. V trenutku pa, pravi Rouco, ko je Tito prispel v Moskvo, je Stane Dolanc, druga vodilna osebnost v jugoslovanski komunistični partiji, odstopil. Po poročilih iz Beograda, naj bi to storil prostovoljno. Toda vsakemu je ja-

sno, nadaljuje Rouco, da je odstop v zvezi z izvajanjem pritiska Sovjetske zveze, da Tito omeji svojo samostojnost do vzhodnega bloka in prepreči napade Beograda na Moskvo, katerih glavni pobudnik naj bi bil Dolanc.

Ostoj naj bi bil tudi v zvezi z notranjimi razmerami v Jugoslaviji. V zadnjih 12 mesecih je bila namreč ostra debata med zagovorniki — med katerimi je tudi Dolanc — večje ekonomske liberalizacije in branilci teze, da je vztrajati pri samoupravljanju, vodenem iz beograjske centrale. Dolanc naj bi bil tudi zagovornik večjega naslona na Zahod, na Skupni evropski trg itd.

Ob koncu razgovorov med Titom in Brežnjevom 18. t. m. so poročila v glavnem edina, da se sicer ništa mogla med drugim sporazumeti glede stališča do vojaških intervencij, da pa so razgovori potekali v zelo mirnem ozračju. Iz jugoslovanskih virov pa zatrjujejo, da nasprotja, ki so bila v preteklosti med Beogradom in Moskvo, ne ovirajo medsebojnega razumevanja.

Po kaj je pravzaprav šel Tito v Moskvo, je še v megli. Prav tako je nejasno, v čem naj bi bil uspeh, če je o tem sploh možno govoriti.

Živkov ponovno vabi Tita na razgovor

Kot so poročali, je Tito v svojem govoru ob 60-letnici komunistične partije ostro napadel Bolgarijo predvsem zaradi makedonskega vprašanja. Predsednik bolgarske vlade in šef partije Živkov je v svojem zunanjem političnem govoru v bolgarskem parlamentu 27. aprila odgovoril Titu in posvetil znaten del govora odnosom med Bolgarijo in Jugoslavijo v zvezi z makedonskim vprašanjem. Živkov je povabil Tita, da bi „kot spoštovan gost“ prišel v Zofijo ali pa naj bi se sestala v kateremkoli kraju na jugoslovanski strani in govorila o vseh aktualnih vprašanjih: „Državniška modrost in dalekovidnost moreta premagati vse ovire in poiskati pot za ureditev odnosov med Jugoslavijo in Bolgarijo,“ je dejal Živkov.

Odločno je zavrnil, da bi imela Bolgarija kake aspiracije do jugoslovans-

skega ozemlja, kakor tudi očitke, da ne spoštuje jugoslovansko državno-pravno ureditev.

Ponovil je željo, ki jo je izrekel še pred enim letom, da bi v skupni izjavi ugotovila nedotakljivost meja. „Socialistična Bolgarija ne oporeka niti obstoju makedonske socialistične republike niti njeni vključitvi v socialistično republiko Jugoslavijo,“ je dejal Živkov.

Edino, kar je Živkov odločno odklonil, je bilo to, da bi se Jugoslavija vmešavala v bolgarske notranje zadeve. Zahteva, da bi Bolgarija priznavala obstoj makedonske narodne manjšine, nima ne zgodovinske ne pravne niti ne kake druge ustanove je poudaril Živkov. Če Jugoslavija vedno poudarja, je dodal Živkov, da so manjšine „most prijateljstva“ potem je jasno, da brez obstoja manjšine ta ne more biti most prijateljstva.

POGLAVJE O IZDAJALCIH

(Nad. iz 1. str.)

komunistične revolucije in njihovega boja za „svobodo“ med vojno in da tudi danes ne odobrava vsiljenega režima.

Sicer pa, če je treba še kake važne dopolnilne poteze za celotno sliko komunističnopravne boja, jo ima-

mo v zapisu samega Tita v spominski knjigi za slovo Edvardu Kardelju, vrhovnemu slovenskemu komunistu in partizanu: „Do zadnjega dne življenja, dragi tovariš Bevc (Kardeljevo partizansko ime, op. pis.), si ostal zvest idealom naše revolucije... Tvoj svetli lik komuniste in revolucionarja bo ostal zgled in pobuda sedanjim in bodočim rodovom.“ O idealu svobode niti besede!

Sklep: revolucionarni boj partizan-

MEDNARODNI TEDEN

V SAN SALVADORJU še vedno nišo rešili perečega problema zasedenih poslaništev. Gverilci vztrajajo na svojih zahtevah, vlada pa noče popustiti na svojem stališču. A nobeden si ne upa seči po skrajnih ukrepih.

NIKARAŠKI PREDSEDNIK Anastasio Somoza ima probleme ne le doma, temveč tudi v inozemstvu. Sedaj je Mehika prekinila diplomatske zveze in poziva vsu latinsko Ameriko, naj povzroči padec Somozovega režima.

HANOI je obtožil Kitajsko, da se je povezala z ZDA, da bi tako gospodarsko zadušila Vietnam. Vietnamska vlada je še dodala, da bo kljub kitajskim naporom mogla proizvajati „orožje in riž“.

V JUŽNI AFRIKI je vlada objavila zakonski osnutek o cenzuri. Prepovedano bo časopisju pisati o vladnih škandalih brez predhodnega vladnega dovoljenja.

V ZDA so predlagali, naj se ustavi vsi krediti Čilu, in naj se izvedejo še druge gospodarske sankcije, ker Čile noče predati obtoženih v aferi uboja bivšega čilskega kanclerja Letelierja. Pinochet je izjavil, da ne verjame ameriškim grožnjam in da zadeva predaje ni vladne, pač pa sodnijske narave.

V BOLIVIJI SE pripravljajo na predsedniške volitve. A seveda precej „po svoje“. Predsedniški kandidat levčarske koalicije bi moral potovati v mesto Santa Cruz de la Sierra. A v tem mestu so desničarske orožbene skupine zasedle letališče. Prišlo je do spopadov. Rezultat: en mrtev in pet ranjenih. Kandidat Siles Zuazo seveda ni potoval tja. Le po kaj.

V KAMBODŽI se igrajo miši in mačke. Vladni oddelki strogo preganjajo skupine rdečega Khmera. Gverilci stalno uhajajo na tajsko ozemlje. Tajska vlada je zato zaukazala svoji vojski pripravljenost.

KUBANSKI DIKTATOR Fidel Castro je bil na obisku v Mehiki. Istočasno so v Londonu objavili, da se v Afriki v raznih državah nahaja 40.000 mož kubanske vojske, ki širi rdeč vpliv na zelem kontinentu.

stva se ni bil za svobodo naroda, ampak za oblast nad njim. Rezistenca protirevolucionarnih sil naroda se je uprla temu boju za oblast, a je zaradi mednarodne vojaške in politične konstelacije bitko izgubila. V zaključni besedi o izdajalcih bomo prihodnjič poglavje protirevolucijskega upora razčistili in vprašanje o izdajalcih enkrat za vselej rešili.

IZ ŽIVLJENJA IN DOGAJANJA V ARGENTINI

V torek 22. t. m. so nenadoma pričeli stavko železničarji. Pet prog argentinskih državnih železnic je istočasno ustavilo promet in ljudje, ki so zgodaj jutraj hoteli na delo, so se znašli z neprijetno novico, da si morajo drugače pomagati, če hočejo priti v službe.

Pomen delovanja ali nedelovanja železnic moremo razumeti le, če več ali manj poznamo Buenos Aires. Kajti najbolj prizadeti in sličnih primerih so prebivalci Velikega Buenos Airesa, ki se razteza od 30 do 40 kilometrov iz mesta. Na zahodu do Morena in Lujana, na jugu do provincijske prestolnice La Plata, na severu do Tigre; itd. Stotisoči in stotisoči se vsako jutro in vsak večer natrpajo v vagono. In vsa ta množica ljudi je morala navaliti na ceste in se poslužiti že tako preobremenjenega avtotransporta.

Je bila stavka tako važna, da ji posvetimo posebno pozornost? Bila. In iz mnogih razlogov. Najprej, ker je dokazala, da so sindikati še vedno zelo močni, zlasti, kadar nima stavka političnega ozadja, marveč le zahteve po izboljšanju delavskih pogojev. Istočasno pa je pokazala nemoč vlade, da bi doslej uredila pereč problem železnic in njih deficit ter seveda mogla zvišati plače uslužbencem. Trenutno so železničarji eni izmed najslabše plačanih. Ta je drugi prizvok te žalostne sinfonije.

In končno tretji, o katerem se je v Argentini že tolikokrat govorilo. Ni mogoče, ni dopustno, da milijon ljudi „ostane na progii“. S strani železničarjev je to nemoralno, prav kakor s stra-

PAPEŽ JANEZ PAVEL II. je potoval v Monte Cassino na obletnico bitke, katere so se tam med drugo svetovno vojno odločno udeležili poljski oddelki. Dneve potem je s kardinalom Vinškim somaseval v Rimu za slavnosti 900-letnice svetega Stanislava.

UGANDA že diha mir. Boji so praktično končani in Aminove sile pregnane ali potolčene. Za Amina samega se govori, da je v Libiji, a praktično v domačem zaporu.

KLJUB UKAZU, ki naj bi ga izdal Homeini, naj ustavijo obsodbe in usmrtnitve v Iranu, so bili obsojeni in ustreljeni trije funkcionarji bivšega režima. V mestu Kerman pa sodijo 114 osebosti, ki da so sodelovali s pobeglim šahom. Homeniji je te dni tudi obsodil ZDA in ZSSR, da „financirata nemir med delavci v iranskih industrijah.“

LIBANON je znova pogreznjen v požar vojne. V Beirutu je prišlo do krutih spopadov med levčarskimi edinicami in krščanskimi oddelki.

ni vlade, da ne uredi že enkrat zadeve in napravi red. Tudi (in to je morda najvažnejše, kar se te stavke tiče) milijon (če ne precej več) ljudi je v teku ure ali dveh imelo priložnost in dovolj časa, da so godrnjali zoper vlado in govorili, da nazadnje ni nič bolje sedaj, ko je diktatura, od takrat, ko je bila demokracija. Če pa sedanji vladi odvezemo oznako o uspešnosti, kar se tiče uvajanja reda, potem ostane kaj malo...

Isto bi seveda lahko rekli ob drugem žalostnem pojavu: neskončne vrste pred bankami, ko ljudje čakajo po uro ali dve, da morejo — plačati davke. Nedvoumno je, da še doslej niso pogruntali kakega bolj uspešnega sistema. Tudi tisti zabiti čas je sijajna prilika, da po mili volji zabavljajo čez župana, ministra in še višje. Poleg tega: koliko cerkvenih praznikov so odpravili zato, da bi ljudje manj zabušavali, a več proizvajali. Kaj pa ure, zapravljen v vseh mogočih in nemogočih vrstah čakanja? Itd., itd.

Ta nezadovoljstva prihajajo do javnega izraza, in vlada jih pozna. In jo skrbi. Zato je poveljnik mornarice, adm. Lambruschini prav ta teden dejal, da je treba upoštevati in ne biti brezčuten do upravičenih ljudskih zahtev. Dobro. Seveda je pa tudi povedal, da še ni napočila ura politične otvoritve. Tudi njegov letalski kolega, brigadir Grafigna je dejal, da bo doba sedanje vlade še dolga.

Sploh, kar se tiče „političnega“ izhoda (ne govorimo tu o demokratičnem izhodu), so upi politikov ta teden precej upadli. Grafigna je sicer izjavil, da je pristaš „postopnega“ procesa. Jasno pa je, da do prve stopnje manjka še precej časa.

V zvezi s to snovjo je tudi zadnji ponedeljek notranji minister general Albano Harguindeguay v Chimalcualu (Rioja), kjer se nahaja največja argentinska baza za vsemirske poskuse, izjavil: „Zdi se mi, da v tem trenutku Argentinci ne mislijo, da je možna politična odprtost. In mislim da res ne, ker se nahajamo sredi procesa, ki se je začel pred tremi leti, ki ima jasne cilje in nima določenega časa, in v katerem se je zadržilo, da bo temeljito spremenil državo. Če se še ni dopolnil nobeden teh ciljev, kako naj govorimo o politični odprtosti.“

Večine Argentinec ne zanimajo politične špekulacije starih strank ne novih vlad. Želijo si le, da bi mogli v miru živeti. Za ta mir so hvaležni sedanji vladi. Da bi ga le mogla ohraniti. Želijo si pa tudi malo boljše življenjske ravni. To je: kruha. Pa malo igre. In srečo v igri. To pa gre že na rovaš Holandcev. Hočeš nočeš, v Argentini je nogomet „ljudska strast“.

Tine Debeljak

Med knjigami in revijami

DVE PESNIŠKI ZBIRKI

1. SLAVKO SREBRNIČ:
ARGENTINSKO SLOVENSKI
ODMEVI

Slavko Srebrnič je argentinski pesnik, ki je spesnil te pesmi, zdaj zbrane v zbirki Argentinski slovenski odmevi, izšli 1978 v Gorici (str. 65), večinoma za revijo Duhovno življenje in za Koledar-Zbornik Svobodne Slovenije. Izdal je tudi tu v Buenos Airesu dve samostojni pesniški knjižici, dva sonetna venca in sicer Neurejeni venec (1954), posvečen padlim v vojni, in Venec na grob materi (1954). Pa tudi tu ni začel kot začetnik, kajti ime „Slavko Srebrnič“ je psevdonim, pod katerim se krije duhovnik štefan Tonkli, goriški rojak z meje Beneške Sloevnije (iz Berginje), ki je že prej na Goriškem izdal dve zbirki, tedaj pod imenom „Venčislav Sejalac“, namreč Pesmi (1954 v Trstu) in Bežni oblaki (v Gorici l. 1938). Bil je eden redkih goriških pesnikov, ki je izdal pesmi — čeprav pod psevdonimom — v času najhujšega fašističnega pritiska na slovensko knjigo in slovenske duše. Pred desetimi leti se je vrnil iz Argentine na Goriško, kjer je prevzel kmalu župnijo Mavhinje in kot tak stopil v pokoj. Po vrnitvi je l. 1969 izdal v Gorici pod imenom „Sfinx“ pesniško zbirko Kaj si, bolečina? in l. 1976 Na križpotjih stojim. Lani — 1978 — je izpolnil 70 let in je za to priložnost za svoje življenjsko delo prejel li-

terarno nagrado Vstajenje.

Pod imenom Slavko Srebrnič je pel samo v Argentini kot emigrant.

V to zbirko je sprejel 35 pesmi, vključeno celotni sonetni Venec na grob matere, ki nosi akrostihon: „Tebi, draga mati!“ Ni pa sprejel prvega venca, posvečenega padlim. V ostalem pa je povezal večino svojih argentinskih pesmi, ki mu zvane sedaj v njegovi ustvarjalnosti kot „argentinski odmevi“

V Tonklijev goriški svet sta vdrli argentinska motivnost in izseljenška otožnost. „Zdaj sem tu doma“, poje v prvi uvodni pesmi in razodene svojo emigrantsko usodnost: „Zdaj sem tu doma / tešem, kopljem, kujem, / pišem, merim tla / tekme občudujem / berem list in val / radia prestrezam / če je srp že str / v misli se pogrezam: / Me tu utrga smrt... / Ali še kdaj uzrem / te, Slovenija?“ — Nova stvarnost, svetovna konstelacija položaja, domotožje in misel na smrt: to so motivi te zbirke. Tako dobe svojo pesem Južni križ, pa tudi lujanska božja pot: „Poromal bom na božjo pot / k Mariji pojdem tja v Luján / za milost čudežnih dobrot / vsaj pesem dam ji, cvet izban.“ — Opeva začetek graditve Panamericane pred njegovo cerkvijo, v želji, da ji pravo himno napiše kakšen nov ameriški Walt Whitman. Spomni se groba župnika Kastelica pod Aconcagua: „Triglavski sin, / s teboj neznani gorci in družina Linka, /

naj hrani vaš spomin / sklop Kordiljerskih gor v Puente del Inca.“

Tonklijeva tiha melanholična poezija, kakor jo poznamo z doma, se vendar ne odmika velemestnim motivom, bednemu barriu, villi miseriji, tuljenju avtomobilov, aviatičarjem, stratosfercem, toda te vrste motivov prekinja s tihimi liričnimi refleksijami, ki so njegove najpristnejše in svojske, kakor npr.: Kdo je še z menoj? ali Domotožje... Senca... ali zadnji jaz ljubim skrivnost... Središče zbirke predstavlja njegov sonetni venec Materi.

Tonklijeva, oz. Srebrničeva poezija je tiha melanholična misel, rahlo pesimistična, naslonjena refleksivno na zadnje stvari, na smrt. Nenehno se mi ob branju njegovih pesmi in njegovega življenjskega pojava, kakor ga poznam, spovrača analogija z Gregorčičem: ista srčna uglašenost in tiha bolečina, pa krščanska misel in realnost, ki jo podaja v svitu življenjske filozofije. Najbolj sem občutil Gregorčiča v pesmih V božični noči l. 1961, ki mi je vzbudila predstavo Gregorčiča v morje strmečega, še bolj pa refleksivna Kje bom? z verzom: „Čez milijardo let / tudi ta so čas / morda kje kak cvet / bo še moj obraz?..“ Človeka nikar? Ustvari me roža v svojem večnem presnavljanju. In v najglobljem domotožju se vzdigne iz srca prav isti Gregorčičev vzdih: „Drevo, drevo aguarribay, / ne čutiš tajnega drhtenja / ne čutiš klica hrepenenja: Nazaj, nazaj...“ Iz pokrajine pamp v karnske gore... Izpolnila se mu je želja, da bo morda doma njegov grob, na katerega je tolikokrat mislil ob materi in očetu. V Argentini mu je tolikokrat bila vzrok

„izseljenčeve otožnosti“, ki ga je napolnjevala z vprašanjem: „Jujuy, Formosa, Salta, Chaco, / subtropskih dežel obroč — / bom tam končal življenja tlako / prestopil v tiho, večno noč? / Nekje neznatna bo gomila... / Morda kje v Santa Cruz, Chubut, — / ko mi bo smrt sree izpila / v tujini bom v zemljo zasut...“

2. JONATAN PEREGRIN: PESMI

Nekako istočasno l. 1978 je izšel pri Mohorjevi družbi v Celovcu majhen zvezčič 33 pesmi (str. 63), zbirka drugega duhovniškega pesnika, ki si je izbral psevdonim Jonatan Peregrin, kar pomeni v prevodu: Gospod je dal — romar, popotnik. — Obsega v majhnem žepnem formatu tri dele: I. del: 12 pesmi z latinskimi naslovi z refleksijami na duhovnih vajah, v obliki molitev in sentenc; II.: 8 pesmi z motivi osamljenosti, napisanimi v gestapovskih zaporih, pa le v zelo rahli zvezi z dobo; ter III.: 13 pesmi, med katerimi so prigodnice, spomin na kragujevske žrtve ter refleksivne pesmi na veliko noč in božični večer, tudi z rahlimi refleksijami iz Gregorčiča in celo iz predstritarjskega časa (apostrofi!).

Zanimivost te zbirke in njena vrednost ni v pesmih, temveč v vinjetah, ki jih je vrezal avtor sam in v uvodu, kjer avtorja predstavlja neki L. S.

V tem predgovoru nam ga predstavi v vlogi cankarjevskega Jakoba Nesreče: čudna usoda ga je spremljala vse življenje. Rojen l. 1918 — „v letu končanja prve svetovne vojne“ — je s primorskimi starši pribežal na štajersko, kjer mu je teklo življenje „med stol-

nicu, župniščem in domom.“ Stopil je v bogoslovje, mariborski škof dr. Tomazič ga je med okupacijo „tajno posvetil v duhovnika“, da mu je bil v skrivno pomoč v dušebrižnosti ob izgonu skoraj vseh duhovnikov. „Leto in dan je garal v vseh bližnjih in daljnih župnijah, dokler ga niso zaprli. Med številnimi talci je pričakoval smrti, obenem pa svoje tovariše pripravljaj na smrt kot tolažnik in spovednik, ki je delil z njimi isto usodo, saj je bil šestnajstkrat z njimi pred puškami, dvakrat pa sam, ker je bil izdan, da je delil zakramente.“ Skoraj čudežno se mu je usoda spremenila v pregnanstvo. Ko se je vrnil spet v domovino, je prebil bridka leta z mnogimi slovenskimi duhovniki v zaporih. Zopet je moral zapustiti dom in domovino... V teh urah bridke osamljenosti, so se mu porajale pesmi, ki so v tej zbirčici. Zdaj je v emigraciji v Avstriji.

Čudna usoda slovenskega duhovnika. In če vemo za takšno usodo avtorja, vzamemo te „pesmi“ v roke z ne preveč kritičnim prijemom, temveč z ljubečo, sočutno roko, ki ve, kaj mu za šestdesetletnico lahko pomeni tak spomin na trpeče samote, v katerih je črpal moč samo v svojem Gospodu, v resničnih „duhovnih vajah“ zanj. V tem dobe te drobne pesmi drugačen pomen in večjo vrednost.

Toda kakšen pomen in vrednost bi dobila šele avtobiografija takega življenja, ki ni vsakdanje, temveč resnično izjemno in pretresljivo, bilo bi pravo zgodovinsko pričevanje; zato ga prosimo, naj napiše in ohrani ta dokument dobe za prihodnje rodove. A s pravim imenom, da bo imelo moč pričevanja.

Novice iz Slovenije

MARIBOR — Na seji sveta za kulturo pri mariborski SZDL so ugotovili, da je slovenščina v Mariboru hudo slaba in da mladina uporablja „močne slenge“ pod vplivom angleških besed in srbohrvaščine. Slabo je poskrbljeno za pouk v šolah, slabo se godi slovenskemu jeziku v podjetjih, časniškarski jezik pa je pod močno odvisnostjo „družbenopolitičnega jezika in sporočanja“. Na tem posvetu so govorili o odgovornosti „družbe“ do izboljšanja jezikovne kulture, o kateri je bilo gotovo precej govora na vseslovenskem posvetu o čistosti jezika v Portorožu, ki je bilo 14. in 15. maja.

LJUBLJANA — Ob poimenovanju novega krematorija in drugih „poslovnih objektov na ljubljanskih žalah“, se mnogi sprašujejo, kaj bo s Plečnikovim Navjem na delku nekdanjega pokopališča pri Sv. Krištofu. Nekateri so za „preselitev“ starega Navja na žale; oblasti ne rečejo nobene besede. Navje pa propada, čeprav je pod „varstvom“ Zavoda za spomeniško varstvo.

IDRIJA — V Idriji je o svojem času izhajala revija „Idrijski razgledi“, ki se je združila z revijama „Srečanja“ in „Obala“ v „Primorska srečanja“ in tako so v Idriji ostali brez možnosti objavljanja marsikaterega zgodovinskega gradiva najstarejšega slovenskega rudarskega mesta. Sodelavci Mestnega muzeja pa so se odločili, da bodo praznično odpravili z zbornikom. Gradiva jim ni manjkalo, pač pa denarja — Zbornik „Idrijski razgledi“ je te dni izšel — z enoletno zamudo in skromnejši po obsegu, kot so računali. Upajo še na nove letnike „Razgledov“, za letošnji jim je Kulturna skupnost Idrije že odobrila nekaj sredstev.

LJUBLJANA — Ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik je bil 17. aprila „povabljen“ na obisk k predsedniku komisije SR Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi Stanetu Kolmanu. Spremljal ga je profesor teološke fakultete dr. Franc Rode. Na obisku so v glavnem govorili o „nekaterih vprašanih v zvezi s teološkimi tečajmi za študente in izobražence.“

SLOVENSKE KONJICE — Tovarna usnja Konus se bo zaradi težav pri preskrbi surovin preusmerila v plastično industrijo. Oddelek v Lenartu se bo ločil od Konusa in prešel v sklop Uniorja iz Zreč ter bo namesto usnja izdeloval orodja in pločevinasto embalažo. Ostal bo pri izdelovanju usnja Konusov obrat v Ljutomeru.

MARIBOR — Kljub izrednemu pomenu mariborskega letališča so poslovni uspehi letališča slabi. Sicer je bilo jasno ob otvoritvi, da nekaj let ne bo letališče dajalo dobička. Mariborska ob-

čina je dala za kritje izgub 10 milijonov dinarjev, kar je premalo za poravnano izgube, ki je znašala 30 milijonov dinarjev. Letališče je iskalo denar za kritje pri raznih okencih, a še ni našlo zadnjih pet milijonov.

LJUBLJANA — Po podatkih Zadrudne zveze je v Sloveniji 133 kmetov, ki nudijo turistom 1261 postelj, hrano in mir. Poleg teh je še 160 kmetov, ki se kot lastniki gostiln in penzionov ukvarjajo s takimi imenovanimi kmečkim turizmom.

ILIRSKA BISTRICA — Tovarna Lesonit je 27. aprila odprla novo tovarno za proizvodnjo vlaknastih plošč po suhem postopku. Naložba za to najmodernejšo tovarno ivernih plošč, ki se prodajajo pod nazivom „ultrales“, je bila 707 milijonov dinarjev, kar predstavlja tudi največjo slovensko naložbo v lesni industriji v srednjeročnem razvojnem obdobju do leta 1980. Za novo tovarno so se odločili, ker bi bila obnova starih strojev za izdelavo iverk po mokrem postopku negospodarska, obenem pa se z novim načinom obutno zmanjša onesnaževanje okolja.

NOVA GORICA — V novogoriški trgovini za avtomobile so ponudili na prodaj 370 različnih avtomobilov. Dobava teh avtomobilov bo v letošnjem letu in treba se je bilo najprej vpisati v poseben spisek prosilcev. Novogoričani so bili „lačni“ avtomobilov: Že en dan in pol pred vpisovanjem, ki se je začelo 26. aprila, je čakalo v vrsti nad 70 oseb.

Umrli so od 22. do 29. aprila 1979:

LJUBLJANA — Mila Jovan, up.; Anica Vehovar r. Pintarič; France Dolinšek, usl. ptt.; Leopold Namorč, 87, up. prof. trg. šole; Joža Jevnikar; Ivan Petek, upok.; Ana Klančar r. Šinkovec, 73; Katarina Rako, 80; Franc Košmerlj, up., 87; Ivanka Antončič r. Črneka; Ivanka Klanjšček, 85; Srečko Zupančič, up. zlat. mojster; Franc Makovec, up.; Franc Rožnik, up.; Alojzija Skobe, up.; Erna Šturm r. Kocjančič; Ivan Svetličič, 75; Vekoslava Potza r. Klinar; Francka Kramar, up., 75; Gabrijel Greul, knjigovoz, 72.

RAZNI KRAJI — Rezka Čučnik r. Barbič, Dolnja Stara vas; Tone Mattias, 70; Ciril Primc, up., Dobravica; Hinko Kralj, 90, Celje; Ivan Tomc-Habe, Sostro; Friderik Vidic, biv. trgovec, 79, Celje; Henrik Mohorič, Idrija; Veronika Pičulin, 80, Kranj; Marija Stropnik, 70, Lokovica pri Sošanju; Alojz Gartner, miz. mojster, Primskovo; Vencslav Benkovič, 64, up. gozd. tehnik, Dob; Anton Lehen, Celje; Ivan Imenšek, up., Kočevje; Marija Rebec r. Medja, Litija; Jože Košček, Piran; Alojz Benčina, 76, Jesenice; Franc Habič, 74, Sardinja vas; Francka Peterlin, 89, Vinji vrh pri Beli cerkvi; Franc Vidmar, up., Podrečje; Ivana Golob, 89, Moravci; Franc Haložan, 70, Radenci; Ivan Benedičič, Prezrenje pri Podnartu; Angela Sršen, Selo pri Vodica.

OD VSEPOVSOD

PAPEŽ JANEZ PAVEL II. KOT KNJIZEVNIK — Varšavski PEN Club je prejšnji mesec priredil poseben literarni večer, posvečen sedanjemu papežu kot poljskemu literatu. Večer je odprl predsednik PEN kluba Juliusz Zualawski, na kar je prof. J. Pasierb, duhovnik, analiziral pesniško ustvarjalnost „Andreja Jawienca“, to je papeža Janca Pavla II., ki je pod tem psevdonim objavjal svoje pesmi v reviji Tygodnik Powszechny in v Znak. Recital je njegove pesmi znani igralec varšavskega gledališča A. Szczechowski. Na koncu je uredni revije Tygodnik Powszechny J. Turowicz govoril o zvezah, ki jih je imel z bivšim krakovskim kardinalom, sedanjim papežem.

Kakor vemo, tudi v Italiji prevajajo njegove pesmi. (Iz italijanskega prevoda jih je za tržaško Mladiko prevedla tudi Zora Tavčar, ponatisnil pa Glas SKA.) V Italiji predstavljajo tudi neko njegovo dramo.

SAMIZDAT NA ČESKEM — V Pragi je začel izhajati časopis Četverec (Kvadrat) kot „neoficielni“ informativni časopis. To se pravi: nelegalni. Izšla je prva številka, kjer prinaša članek o papežu Janezu Pavlu II., izjave raznih disidentov o človečanskih pravicah ter pregled zunanje-politične situacije Češke, ki ga je napisal zunanji minister Jirži Hajek.

SPOMENIK BIERUTU — Na Poljskem mislijo postaviti letos spomenik prvemu predsedniku Poljske socialistične republike Boleslavu Bierutu. Pred vojno je bil poslan v Moskvo v kominternske šole, da se je pripravil kot agent za sovjetiziranje Poljske. Kakšen nasilnež je bil, je npr. na VII. Plenumu centralnega odbora partije sam tajnik Gomulka pravil o njem, da je bil krut, da je lovil ljudi po ulicah in jih pošiljal v ječe ali pa jih dal moriti itd.

Toda važno je to: L. 1953 je pobegnil na Zahod visok častnik komunistične tajne policije (naše OZNE), ki je pričal, da je Bierut osebno šel v Moskvo, da je dobil od sovjetov dovoljenje za obtožbo in obsodbo škofa Varczmarka in aretacijo primasa Wyszyńskiego. Oba sta bila obsojena in zaprta. — In zdaj mi bodo letos postavili spomenik. Mar nima to kaj zveze s papeževim prihodom na Poljsko, se sprašujemo?

PRIPRAVA ZA OLIMPIADO V MOSKVI — Kakor poročajo poljski listi, so že letos dali sovjeti vedeti Poljski republiko, da drugo leto ne bodo smeli prodajati suhega mesa ne svojim državljanom ne inozemstvu, ker ga bodo morali poslati vsega v Moskvo na Olimpiado. Pri tem pripominjajo Poljaki, da utegne biti moskovska olimpiada takšna reklama za režim, kakor je bila berlinska l. 1936 za Hitlerja. Pričakovati je treba raznih težav in pregledovanj, koga bodo pustili v Sovjetsko zvezo, kajti častnikar, ki se le kdaj izrekel kakorkoli proti sovjetskemu režimu bo težko dobil vizo za poročevalca. Tako se govori že sedaj na Poljskem.

Pred kratkim je namreč sovjetski minister za šport Sergej Pavlov javno izjavil, da častnikarji radia Svoboda Evropa in Radia Svobode ne bodo smeli priti v Moskvo kot poročevalci. „Ni ma smisla puščati na olimpiado v Moskvo novinarjev, ki so pobegnili iz Sovjetske zveze ali iz drugih komunističnih dežel. V odboru Sovjetskega odbora za olimpiado v Moskvi vlada enomiselnost odločitev, da ne more priti v Moskvo noben častnikar teh dveh agencij. Vse bomo storili, da do tega pride. To pomeni čisto odkrito.“

Sovjeti ne znajo ločiti športa od politike, in zato je treba pričakovati raznih senzacij, če ne — škandalov.

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti novice:

Rojstvo: V družini Jožeta Štaver in ge. Voljce roj. Habjan iz Villa Caciuce (Km. 404, F. Roca) se je dne 23. aprila rodil sin Luka Rafael. Čestitamo!

Poroča: V cerkvi Marije Pomočnice v Don Bosco, Ramos Mejia, sta se poročila Adrijan Levstek in gđ. Anči Kočar. Za priče so bili nevestini starši Lojze Kočar in ga. Anka in ženinovi starši Stane Levstek in ga. Danila. Med poročno sv. mašo ju je poročil g. dr. Alojzij Starc. Čestitamo!

BARILOČE

Tomaž Godec - umrl

15. marca je preminul v 87. letu starosti Tomaž Godec. Pokojni je živel pred zadnjo vojno v Beogradu, med vojno se je preselil na Koroško in se pozneje izselil v Argentino. Dolgo vrsto let je mizaril v buenosaireskem predmestju Villa Ballester, dokler se ni upokojil. Zadnja leta je preživel pri sinu Milanu v Bariločah.

Preureditev Planinskega stana

Konec sezone je tukajšnje SPD začelo preurejati Planinski stan, ki je bil resnično že potreben popravi. Stavba je povečana in preurejena v majhno dvoranico, ki bo služila prireditvam bariloških Slovencev. Seveda bo poskrbljeno tudi za prostore buenosaireskim turistom, ki prenočujejo v mestu pred planinskimi izleti in ob zaključku taborenja in planinskih počitnic.

V. A.

BUENOS AIRES

Akcija za dograditev in preuredbo Slovenske hiše

Te dni poteka 25 let, odkar je bila podpisana kupna pogodba za prostor, kjer stoji sedaj Slovenska hiša v Buenos Airesu. Prvi del hiše je bil blagoslovljen leta 1967. Cerkev Marije Pomagaj in drugi del Slovenske hiše pred petimi leti. Zaradi strank v stari stavbi ni bilo mogoče popolnoma izdelati pročelja v prvem delu hiše. V decembru 1978 je bila stara stavba izpraznjena in tako je bilo možno dokončati pročelje in preurediti kuhinjo in jedilnico.

Prva sredstva za to gradnjo je odobril Slovenske hiše, ki ga vodi msgr. Anton Orehar, sklenil dobiti s pomočjo prodaje srečk. Dobitka sta bila dva: 1. avtomobil Dodge 78, 0 Km in 2. vožnja za dve osebi v New York tja in nazaj.

Akcija je dobro iztekla. Prodane so bile vse srečke. V soboto 19. maja je bilo na družabni večerji žrebanje. Spored je bil skrbno pripravljen. Točke je napovedoval g. Lojze Rezelj. Prof. Tine Vivod je v lepem govoru prikazal zgodovino in domovino Slovencev ter njihovo udejstvovanje v Argentini. Skriptične slike so ponazorile slovensko domovino, Slovenski instrumentalni ansambel pa je poskrbel za prijetno razvedrilo.

Nato je bila žrebanje. V komisiji so bili dr. Vital Ašič, dr. Jože Dobovšek ml. in g. Alojzij Sedej iz Carapachava. Izžrebani sta bili številki 959 in 722. Prvo je imel g. Janez Dimnik iz San Martina, ki je zadel avtomobil Dodge 78, 0 Km, drugo pa g. Viktor Hribar iz Ramos Mejije, ki je zadel izkaznico za vožnjo za dve osebi v New York tja in nazaj.

Po žrebanju je bila večerja, katere se je udeležilo nad 300 ljudi. Ob skrbni in solidni postrežbi je v veseljem razpoloženju minil večer, ki je domačinom vtisnil najlepše mnenje o redu in organizaciji Slovencev.

Zanimiva statistika

Ameriška ustanova „Accuracy in Media“ („Verodostojnost sredstev poročanja“) je naredila raziskavo o tem, kako so poročali v Ameriki leta 1976 o kršitvah človekovih pravic po raznih delih sveta. Preiskali so poročila dveh vodilnih ameriških listov „New York Times“ in „Washington Post“ ter oddaja postaj CBC, NBC in ABC.

Uspeh: 137 kritičnih člankov in oddaj o Čilu in 90 o Južni Koreji; obe državi sta zahodno usmerjeni. O Severni Koreji so v vseh teh občilih v istem času poročali v odklonilnem smislu samo enkrat, čeprav so Severni Korejci prav to leto prekoračili mejno črto z Južno Korejo in s sekirami pobili dva častnika ameriške pomožne vojske. Sedemkrat so kritizirali Kubo, o Kambodži pa je izšlo samo 16 odklonilnih člankov, čeprav je tamkajšnji režim prav v tem času pobil okrog milijon svojih ljudi. Omenjena lista sta natisnila o Južni Afriki in njenem razizumu 513 poročil, v katerih sta obtožila tamkajšnje razmere. Le malokrat pa sta prikazala položaj v Sovjetski zvezi, čeprav je nedvomno, da živi črnski delavec v industrijskih podjetjih okrog Johannesburga kljub vsemu ravnemu zapostavljanju veliko boljše kot njegov beli kolega v Moskvi.

Prosimo, ne odlašajte s poravnavo naročnine!

SAN LUIS

Malo se oglašamo iz oddaljenega San Luisa. Smo neznatna skupina, zato tudi ni veliko novic. Nekaj zanimivosti se je pa le nabralo zadnji čas.

Sedemdesetletno rojstva je praznovan naš veren in zaveden rojak g. Mlinar Jakob.

Jubilant je bil doma iz Raven pri Zireh. Njegov dom je bil lepa kmetija. Ob začetku revolucije je takoj vedel, kje je nje-ovo mesto. Bil je soustanovitelj Vaške straže, zapustil dom skrbni ženi in šel brant domovino. Ko se je ustanovilo domobranstvo, je bil prvi med njimi kot narednik. Ves čas je skrbno vodila posestvo žena Marija z malimi otroki. Imela je velike težave s strani partizanov, da bi se dala napisati obširna knjiga. Junaško je vztrajala prav do zadnjega.

Kakor mnogi drugi, tako je tudi Mlinarjev oče moral zapustiti dom in oditi v tujino. Rešil se je vrnitve v komunistične roke in z družino prišel v Argentino in takoj odšel v San Luis, kjer si je za pridnostjo in s pomočjo žene in otrok zgradil lep dom, kjer tudi z veseljem in gostoljubno sprejme vsakega Slovenca.

Vsako leto za duhovno obnovo prihaja med nas msgr. A. Orehar. Letos je prišel prav na dan 2. maja, ko je imel naš Jaka 70-letnico. V cerkvi smo imeli mašo in obnovo. Po pobožnosti smo bili prav vsi Slovenci povabljeni na Mlinarjev dom, kjer nas je Mlinarjeva mama s pomočjo hčera bogato postregla, tako kot je pač pri njih navada. K slavnosti sta pa pripomogli s svojo navzočnostjo hčerki Frida in Anastazija z družinami. Prišel je tudi sin Jaka iz Bolivije. Razen hčerke Helene, ki je bila zadržana zaradi bolezni, je bila zbrana vsa družina. Oče Jaka je še krepak, po delu zelo rad obiskuje rojake, kjer obujajo spomine na dom in one čase, pa o uspešnih borbah za časa revolucije. Mlinarjevemu Jakatu smo nazdravili in mu želeli, da bi v zdravju in veselju preživel še mnogo let ob skrbni ženi, dobrih otrokih in vnukih. Jaka, Bog vas živi!

Kakor že omenjeno, nas vsako leto obišče msgr. Orehar. Zelo smo mu hvaležni, da kljub temu, da nas je malo, nas ne pozabi in nas s svojo dobro besedo vzpodbuja k dobremu.

Profesor Janez Pekolj je poleg dveh profesojskih mest tudi že 31 let škofijski uradnik. Pred kratkim je bilo imenovano cerkveno sodišče v San Luisu in je škof dr. Juan Rodolfo Laise imenoval g. Pekolja za cerkvenega notarja. Veseli smo tega imenovanja in mu iskreno čestitamo.

Sola dr. A. Korošca je začela s poukom kakor vse druge slovenske šole v Argentini. Stevilno učencev se ni niti zvečalo niti zmanjšalo. Vzrok temu je v tem, da vsi mladi, ki se poroče, odidejo iz San Luisa.

D. H.

SAN MARTIN

Liga žena-Mati

Sanmartinska Liga žena-mati je imela 16. t. m. spet svoj redni mesečni sestanek. Ob polni udeležbi članic Lige, kot ob prijaznem obisku predsednice Zveze slovenskih mater in žena g. Pavline Dobovšek in več drugih članic, oz. odborice Zveze, je ga. Mira Eckerjeva podajala gospodinjstvo-dietetične nasvete. Sledila je živahna debata.

Naslednji sestanek bo — izjemoma — na torek 19. junija ob običajni uri. Posvečen bo spominu naših domobrancev. V prostem pogovoru bo g. Stanko Marinček orisal osebne spomine na čas revolucije.

OBVESTILA

SOBOTA, 26. maja:

V Slovenski hiši ob 16 predavanje dr. M. Komarja v priredbi SKAS-a: Filozofske osnove slov. programatike.

V našem domu v San Justo članska večerja.

NEDELJA, 27. maja:

Žegnanje pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši.

V Slovenskem domu v San Martinu po maši pričetek tečaja za šahiste.

SOBOTA, 2. junija:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 3. junija:

Praznik slovenskih junakov v Slovenski hiši.

SREDA, 6. junija:

Sestanek Zveze slov. mater in žena ob 17. uri v Slovenski hiši. Počastitev naših junakov. Sodeluje gđ. Katica Cukjati.

NEDELJA, 10. junija:

Redni občni zbor Slovenskega doma v San Martinu ob 10. uri.

ČETRTEK, 14. junija:

Na Pristavi ob 15. uri redni sestanek ženskega krožka. Msgr. Anton Orehar bo imel razgovor o temi: „Žena v družini.“

SOBOTA, 16. junija:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slovenskem domu v San Martinu ob 21 večerja-show v priredbi SDO in SFZ.

ZDA

Rev. Jože Božnar — župnik pri Sv. Vidu

Dosedanji župnik pri Sv. Vidu Clevelandu dr. Edvard Pevec je bil imenovan za rektorja Boromejskega bogoslovja. Na njegovo mesto je bil v veliko veselje cleveandskih Slovencev imenovan rev. Jože Božnar.

Novoimenovani župnik rev. Jože Božnar je bil rojen 19. marca 1944 na Pristavi pri Polhovem gradu v družini štiri otrok. Osnovno šolo je do 10. leta obiskoval v Polhovem gradu. Aprila 1954 je družina prišla k očetu Milokotu v Timmins, Ontario, Kanada in je tam nadaljeval šolo. Leta 1963 se je vpisal v St. Augustin College, semenišče v Torontu in tam študiral 3 leta. Po posredovanju msgr. Louisa B. Baznika je v četrti letnik prestopil v cleveandsko bogoslovje in se obenem vpisal v John Carrol University, kjer je tudi dokončal študije. V duhovnika je bil posvečen v cerkvi sv. Družine v Parmi, Ohio, 30. maja 1970, v nedeljo 31. maja 1970 pa je v slovenski cerkvi Marije Brezmadežne v Torontu zapel svojo novo mašo.

Prvo kaplansko mesto je nastopil pri župniji sv. Felicite na Richmond Road, Euclid, Ohio, drugo kaplansko mesto je nastopil 28. junija 1972 pri farji sv. Vida v Clevelandu; s 15. majem pa je prevzel mesto župnika pri sv. Vidu.

Pravijo, da je rev. Božnar najmlajši duhovnik v Clevelandu, obenem župnik največje slovenske fare.

G. župniku Božnarju iskreno čestita tudi Svobodna Slovenija in mu želi veliko uspeha pri njegovem delu na tako odgovornem mestu.

Radijska oddaja v slovenščini

„Glas Amerike“ oddaja radijska poročila v raznih jezikih in med temi tudi v slovenščini. Slovensko oddajo vodi v Washingtonu dr. Stanko Šušteršič. Te oddaje so vsak dan zjutraj od 4.15 do 4.30 ter od 5.30 do 5.45 (po argentinškem času), obakrat na srednjem valu 251 m in na kratkih valovih: 31,1—41,6 in 49,9. Vodja slovenske oddaje prosi Slovence v Argentini, da sporočijo, ali se slišijo in kako se slišijo omenjene oddaje, na naslov: Dr. Stanko Šušteršič, 5615 — 39 Str. NW6, Washington, DC 20015, USA.

Alojzij Jenko - umrl

V mestu Helena, Montana je 18. aprila t. l. umrl zaveden Slovenec in odločen protikomunist g. Alojzij Jenko, ki se je v svojo družino preselil v ZDA iz italijanskih taborišč. Rojen je bil na Dolu pri Hratniku. V domovini je izvrševal službo orožniškega komandirja v Trojanah, na Grosupljem in na Ježici. V času druge svetovne vojne je bil na Ježici, kjer se je v Klečah (v Smrekah) vezbala prva četa Vaških straž. Tej je pokojni Jenko pomagal po vseh svojih močeh in ga imajo preživelih borci v najlepšem spominu. Tudi je pozneje kot uslužbenec na sodišču v Ljubljani protikomunistom mnogo dobrega storil in nekaterim celo življenje rešil. Bil je poročen z go. Albino Udovc in imel tri sinove, od teh sta bila starejša dva pri domobranjih. Najstarejši Vilko je danes znan kirurg v ZDA, drugi sin Zoran je bil vrtnar in ubit, tretji, Lojze je danes univerzitetni profesor in šef oddelka za politične znanosti na univerzi v Bostonu. Pogrebno sv. mašo je daroval pokojnikov prijatelj g. Jože Mavsar. Naj počiva v miru!

TOREK, 19. junija:

V Slovenskem domu v San Martinu spominska proslava ob 18.30 v priredbi Lige žena-mati.

NEDELJA, 24. junija:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 10 spominska proslava za pobite junake.

SOBOTA, 30. junija:

Redni pouk Slov. Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slovenski hiši ob 16 predavanje dr. M. Komarja v priredbi SKAS-a.

PO ŠPORTNEM SVETU

V SEV. KOREJI v Pjonjangu je bilo konec aprila 35. svetovno prvenstvo v namiznem tenisu. V moštenem delu je v skupini A Madžarska neprijetno presenetila Kitajce in jih premagala, v skupini B je bila prva ČSSR pred Japonsko. Jugoslovanski igralci se niso kaj prida odrezali; zasedli so v skupini A peto mesto in se nato borili v finalnem tekmovalju komaj za 9. do 12. mesto. V tekmi za prvo mesto sta se spet srečali ekipi Kitajske in Madžarske, kajti v polfinalu so Madžari premagali Japonce s 5:1, Kitajci pa ČSSR s 5:2. Pri damah so se v polfinalu merile Kitajska-SZ in Japonska-Severna Koreja. Jugoslovanke so se merile za 7. mesto s ČSSR.

NA MEDNARODNEM mladinskem košarkarskem prvenstvu v Manheimu, na katerem je nastopilo 16 ekip, je jugoslovanska reprezentanca osvojila prvo mesto. Bila je prva v skupini A in v finalu je premagala Španijo s 106:91. Na tretje mesto se je uvrstila ekipa ZDA, ki je premagala SZ s 98:92.

Spominski dan

3. junija 1979 - ob 16. uri
v Slovenski hiši

— V SPOMINSKI CERKVI MARIJE POMAGAJ: koncelebrirana sv. maša. Z msgr. Antonom Oreharjem bodo somaševali naši duhovniki. Pel bo SPZ "Gallus"

— PRED SPOMENIKOM:
položitev venca in molitve za mrtve

— V DVORANI:
● Spominska beseda g. Milana Magistra
● IN VENDAR... NEKOČ BO!

Proslava našim padlim v spomin — živim v opomin

UDELEŽBA JE NAŠA ČASTNA DOLŽNOST.

VABI ZEDINJENA SLOVENIJA

V nedeljo, 27. maja 1979
ob 5. obletnici blagoslovitve cerkve

Zegnanje

pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši

- ob 11.30 sv. maša za dobrotnike Slovenske hiše. Z delegatom msgr. Oreharjem bodo somaševali krajevni dušni pastirji. Pel bo SPZ "Gallus".
- ob 13.00 na voljo kosilo.
- ob 15.00 zvočni film o blagoslovitvi cerkve 26. maja 1974.
- ob 16.00 pete litanije Matere božje. Po litanijah na voljo še malica ob prijetni družbi.

GOSPODARSKI VEČER V "SLOGI"

Import - Eksport

EKONOMSKA AKTUALNOST V ARGENTINI

Kratko strokovno predavanje, debata in praktični nasveti. Predaval bo 16. junija ob 8. uri v prostorih Sloga naš dober poznavalec zadevnih problemov DR. VLADIMIR PEZDIRC.

Vsi člani, zlasti še podjetniki, toplo vabljeni!

Otrpla revolucija

SOVJETSKA VSAKDANJOST V LUČI INOZEMSKEGA ČASNIKARJA

II

Lenin zmeraj in povsod

„Lenin ostaja zmeraj živ!“, „Lenin je zmeraj z nami!“, Lenin, Lenin, Lenin... Zmeraj in povsod Lenin. V besedi, v sliki, v kipu. Majhen, večji, še večji, ogromen. Iz papirja, gipsa, lesa, kamna, marmorja, kovine. Zmeraj Lenin. Doma, v šoli, na univerzi, v podjetju, v pisarni, tovarni, na inštitutu, po ustanovah na ministrstvih; od Beringovega do Vzhodnega morja, od Ledenegega do Črnega morja, na cesti, v vasi, v mestu, v mavzoleju — Lenin. Povsod Lenin. Ljudska šegava domislica celo trdi, da bodo začeli v Sovjetiji izdelovati trojno zakonsko posteljo. Saj: „Lenin je zmeraj z nami in povsod!“

V tem smislu dojemata tujec sovjetski kult Lenina med svojim obiskom ali bivanjem v Sovjetski zvezi. V enem svojih serijskih člankov nadalje pripoveduje Hutter med drugim o kiparskih delavnicah, prenatrpanih z Leninovimi kipi. V enem samem kombinatu na moskovskem obrobju je bilo nagromadenih čez tisoč Leninov v vsakršni velikosti in izdelavi. Za umetnike velja, naj ne gledajo toliko na podobnost, kolikor na njegov voditeljski izraz. Bajne imajo ta čas v Moskvi tri žive modele za pravilno predstavo Lenina.

Ze šolske otroke skušajo domačiti z Leninom in mu ga približati s tem, da jim ga predstavljajo takega, kakršni so oni sami: kodroglavčica, ki se je v svojih otroških letih igral, drsal itd. v

prav takih klobučevinastih škorenjkah kot oni. Starejše nagibajo k tekmovalnosti, kdo zna več Leninovih citatov na izust. Od intelektualcev in znanstvenikov pričakujejo, da vnašajo v svoja predavanja čim več Leninovih izjav, saj jim je podal osnove za vse teorije. Predvsem pa se politično vodstvo naslanja na Lenina za legitimiranje svoje vsakokratne, t. j. partijske linije.

„Kdor dnevno sodoživlja vso izmero Leninovega kulta“, piše Hutter, „ne more več dvomiti, da je sovjetski komunizem nadomestna vera z Leninom kot najvišjim bitjem. Svetišče je mavzolej iz rdečega granita na Rdečem trgu.“ Od vsakega obiskovavca iz notranjosti države pričakujejo, da se gre poklonit velikemu vodji. To se pravi: pomikati se počasi pol dneva najsi bo v dežju, snegu ali sončni pripeki v neskončno dolgi vrsti do mavzoleja. Nato notri v smrtni tišini pobožen mimohod in bežni trenutki pogleda v obličje oboževanega. Obiskovavec pri najboljši volji in pazljivosti ne more ugotoviti, če gre res za Leninovo truplo ali le za voščeno lutko, kot Moskvočani domnevaajo.

Vsako večje mesto v Sovjetiji ima Leninov muzej. Največji je v Moskvi na Trgu revolucije, le za lučaj od mavzoleja. V njem je opaziti zanimivo podrobnost: V drugem nadstropju je razstavljenih že več spominskih predmetov na še živečega Brežnjeva, kot na Lenina. Sam se je začasa pomujal prista-

viti tudi svoj piskrček k voditeljski slavi.

A največji spomenik je hotel postaviti Leninu Stalin, kar pa se mu je izjalovilo. Na bregu reke Moskve, v mestni četrti Arbat je dal v ta namen podreti največjo moskovsko cerkev, posvečeno Odrašeniku. Na nje mesto je ukazal zgraditi kongresno palačo, ki naj bi jo kronal ogromen Leninov kip tako, da bi bil viden od kjerkoli v mestu. Zidarji pa so kaj kmalu morali odložiti svoje zidarske žlice. Močvirnatla niso zdržala niti teže temeljev. Danes je tam kopališče.

Trocki, Stalin, Hruščev tonejo v pozabo, le oboževanje Lenina ostaja „večno“. Uradni partiji zelo ostro reagirajo, če se kak tujec nasmehne čezmernemu oboževanju Lenina: „To je naš način razumevanja in naš slog, zato ne trpimo, da bi se kdo norčeval iz tega našega globokega čiščenja.“ je opozoril neki funkcionar Hutterja. To bi bila blasfemija.

„Vsa umetnost pripada ljudstvu“

Sovjetska zveza zaposluje dobršen del svojega varnostnega aparata za nadziranje in zasledovanje nepriljubljenih tujcev. „Vsak tujec jim je možno sten špijon. In špijonomanija začrtuje ločitvene meje med domačini in tujci“, ugotavlja Hutter. To občuti predvsem zahodni časnikar, ki mora poročati o dogajanjih v Kremlju in o življenju sovjetskih državljanov. Od diplomatov in časnikarjev pričakujejo, da bodo opštevali samo državno propagando in njih rožnata poročila. Raziskovanja poročevalcev na svojo roko niso dobro vi-

dena, in če gre, ne da bi zbuvalo veliko pozornost, mu to preprečijo.

Manj nevarno je stikanje po kulturnem področju. Ko se je Hutter posvetil temu sektorju, je najprej ugotovil, da je vodilo sovjetske kulture Leninov napotek: „Vsa umetnost pripada ljudstvu.“ A kaj naj to pomeni, je težko razumeti, še težje razložiti. Mar je to umetnost, ki si jo ljudstvo želi ali zahteva? Kar se tega tiče, je Hutter zasledil, da kroži po vsej ogromni sovjetski deželi na tisoče magnetofonskih trakov s protestnimi pesmimi ljudskih bardov kot so npr. Vladimir Visocki, Bulat Okudžava ali Aleksander Galič. Kljub vsej pazljivosti, ne uspe varnostni službi preprečiti to širjenje. Trakovi so že tolikokrat preigrani in presnemani, da se včasih pesem že bolj sluti kot razume. Hutterju samemu je zmanjkal eden takih zvočnih trakov, za katerega je zvedela tajna policija.

Če gre za kvalitetne stvaritve npr. upodabljajoče umetnosti, tedaj se partijska elita pač pomuja zanje, čeprav ne gre za pripadnika režima in za zapovedano kulturno smer. Tako se je med drugimi godilo kiparju Ernestu Neizvestnemu, očetu sodobne sovjetske moderne. Mož je sicer dosegel velik ugled, posebno s svojimi osmimi nagrobniki na pokopališču Novodevič, med drugimi za Hruščova in za nobelovca fizika Leva Landaua. Po stanovanjih in vrtovih visokih partijskih veljakov je najti sicer mnogo skulptur Neizvestnega, ki pa uradno niso bile nikdar priznane. Delati je moral skoro anonimno v svoji skromni delavnici. Nič čudnega, če se je mož naveličal in se leta 1976 izselil na Zahod.

ESLOVENIA LIBRE

Editor y director: Miloš Stare

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158

1407 Buenos Aires

Argentina

T. E. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B)

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.419.886

Naročnina Svob. Slovenije za l. 1979: za Argentino: \$ 25.000.—, pri pošiljanju po pošti \$ 28.000.—; ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 30 USA dol.; obmejne države Argentine 25 USA dol.; Avstralija 35 USA dol.; Evropa 32 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 24 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101, Buenos Aires, T. E. 33-7213.

KREDITNA ZADRUGA

"SLOGA" z o. z.

BME. MITRE 97

RAMOS MEJIA

T. E. 658-6574

URADNE URE:

PONEDELJEK, SREDA IN PETEK

OD 15. DO 19. URE.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL

CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pritličje, pisarna 2

Tel. 35-8827

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo

in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pritičje

Capital Federal

Tel. 393-3536

Ordinira v torek, četrtek in soboto

od 17. do 20. Zahtevati določitev

ure na privatni telefon 666-4366.

Marsikateri se s tujim jezikom pači, z domačim pa berači.

Slovenski pregovor

(Bo še)